

Waterlelies

2 februari 2011

Sinds mijn vertrek van Delft naar Stuttgart vijf jaar geleden vraag ik me wel eens af wat de twee steden met elkaar gemeen hebben. Nu weet ik het eindelijk: allebei willen ze een nieuw ondergronds station bouwen om gesplitste stadsdelen met elkaar te kunnen verenigen en om kostbare grond in de binnenstad op de markt te kunnen brengen. Stuttgart is een stapje verder met het plannings- en bouwproces, genaamd Stuttgart 21 (of afgekort S21), maar de bewoners voelen zich niet serieus genomen in het beslissingsproces van het miljardenproject. De stad is normaal gesproken rustig, maar nu gaan er wekelijks tienduizenden burgers de straat op om te protesteren. S21 groeit uit tot een symbool voor het onbehagen van burgers over de politieke leiding.

Mensen accepteren niet langer slachtoffer te zijn van de verwickelingen van politiek, industrie en banken. Blijkbaar zijn ze het vertrouwen in de gevestigde orde geleidelijk kwijtgeraakt in het gevolg van de globalisering. Managers, bankdirecteuren en politici blijken gedreven te zijn door machtswellust en winzucht. De voormalige topmanager bij Citroën, Ford en Volkswagen, de dwarsdenker en schrijver Daniel Goeudevert, vergelijkt de moderne manager met een waterlelie die oppervlakkig met pracht presteert maar zijn voedingsbodem over tijd vernietigt. De voedingsbodem zijn de medewerkers in de industrie, bij de overheid en in de academische instellingen. De vernietiging is de dalende werkefficiëncy vanwege zorgen, angst en ergernis over ondoorzichtige beslissingsprocessen.

Hoe is het zover gekomen? En waar is de weg terug naar vertrouwen in onze leiders en naar een ethische grondhouding in de maatschappij? Een belangrijke levensfase waar de persoonlijkheid van de toekomstige leidinggevendenden wordt gevormd, is de universitaire opleiding. In het verleden genoten hoogleraren bijzonder respect en waren ze voorbeelden voor hun studenten. Voor een deel is dat nog steeds zo, maar meer en meer nemen politiek en machtsspelletjes op de universiteiten de hoogleraren en het ondersteunend personeel in beslag. Er is een ideale voedingsbodem ontstaan voor waterlelies die hun omgeving met politieke confrontaties en overbodige administratie beheersen.

Tallose en urenlange vergaderingen slokken een groot deel van de tijd op van het wetenschappelijke personeel. Iedereen moet kunnen meepraten, maar slechts een handvol mensen neemt in de achtergrond de echte beslissingen. Het lijkt me een teken van wantrouwen in de leiders en het gehele beslissingsproces dat dit enorme tijdsoverhead en daarmee verbonden kosten veroorzaakt. Als ik op mijn faculteit in Stuttgart de personeelskosten voor alleen de vier vergaderingen per maand van de grote faculteitsraad optel, kom ik uit rond de vijftigduizend euro. Dit terrein van eindeloze vergaderingen, ondoorzichtige beslissingsprocessen en voortdurende reorganisatie is de natuurlijke habitat voor waterlelies.

De kans is groot dat studenten dit klimaat begrijpen als de professionele buitenwereld die op hen wacht. De consequenties zijn onmiskenbaar. De universiteit heeft zeker niet de hoofdverantwoordelijkheid voor de zorgwekkende ontwikkeling van de samenleving, maar zij is als geen ander in staat om deze trend te draaien. Ze heeft de tools in handen om studenten tot verantwoordelijkheidsbewuste leiders met een ethische grondhouding te vormen. Lezingen over ethiek zijn er onvoldoende. Het gaat erom het voorbeeld te geven met wetenschappelijk enthousiasme, eerlijkheid, teamgevoel en gedegenheid in alle belangen. Dit kan alleen zonder de waterlelies.

Joachim Burghartz

[Terug naar overzicht](#)

¥ '6]hg/ '7\]dg'p'8YnY'dU[]bU'cd']bhYfbYh '\ftd. ##k k k "V]hg! Wx]dg"b`#b]Yi k g#cd]b]Y#VY_]'^_#Ufh]_Y`#k UhYf`Y`Yg"\ha`